

Заняття № 4.

Тема: Морфологія, структура бактерій. Складні методи фарбування.

Мета – оволодіти методами візуалізації оболонки, капсул, цитоплазматичних включень, органів руху, спор бактерій.

Питання для підготовки

1. Методика фарбування методом Ціль-Нільсена.
2. Структура бактерії.
3. Спороутворення у бактерій та методи їх виявлення.
4. Будова джгутиків бактерій та методи їх виявлення.
5. Різні види фімбрій та їхнє значення.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Складні методи фарбування застосовують для т.зв. кислотостійких мікробів. Особливість зафарбовування цих бактерій полягає в тому, що зафарбовані карболовим фуксином вони не знебарвлюються під впливом концентрованих кислот. Особливістю мікроорганізмів цієї групи є те, що вони погано сприймають фарбу. Для того, щоб зафарбувати кислотостійкі мікроорганізми, доводиться використовувати концентровані розчини барвника у нагрітому стані з протравами та подовженим часом фарбування. До кислотостійких патогенних мікроорганізмів належать збудники туберкульозу та лепри.

(Детально питання розкрито у посібнику: Климнюк С.І., Ситник І.О., Творко М.С., Ширококов В.П. Практична мікробіологія: Посібник.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2004.- 438 с.)

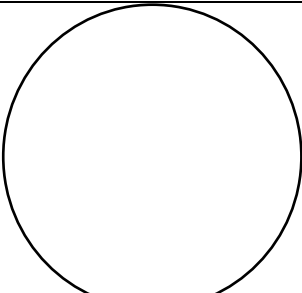
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

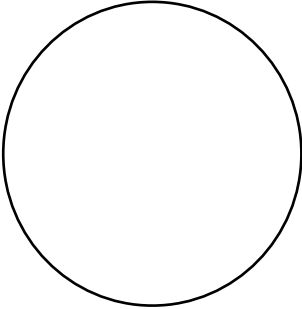
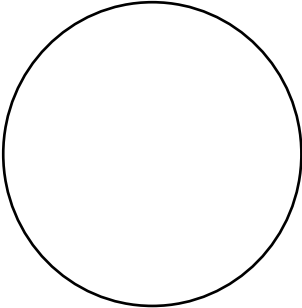
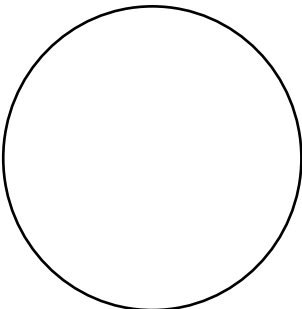
Робота 1. Розглянути та замалювати різні види розміщення спор та джгутиків бактерій.

Зарисуйте відповідні види розміщення спор та запишіть приклади назв бактерій.

Центральне	Субтермінальне	Центральне
		

Зарисуйте різні види розміщення джгутиків у бактерій.

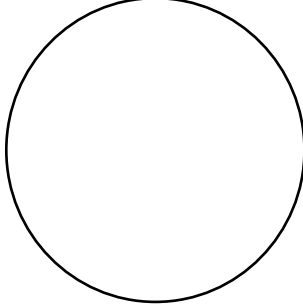
Монотрихи		Вид

Перитрихи		Вид
Амфітрихи		Вид
Лофотрихи		Вид

Робота 2. Фарбування фіксованого препарату за Цілем-Нільсеном та їх мікроскопія.

Проведіть фарбування фіксованих препаратів за наступною схемою:

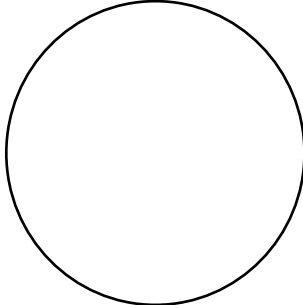
1. На фіксований препарат покласти суху смужку фільтрувального паперу;
2. Нанести 3-4 краплі карболового фуксину Циля. Тримаючи предметне скло за допомогою пінцета тричі нагрійте препарат над полум'ям спиртівки до появи пари. Час фарбування – 5 хвилин;
3. Після охолодження скла необхідно зняти фільтрувальний папір та промити його водою;
4. Для знебарвлення на препарат нанести розчин сірчаної кислоти ($w = 5\%$) на 30 секунд;
5. Ретельно промити препарат водою;
6. Нанести на мазок декілька крапель водного розчину метиленового синього (3-4 хв);
7. Промити водою та просушити фільтрувальним папером;
8. За допомогою імерсійної олії дослідити препарат під мікроскопом та зарисувати побачене до зошита.

	Назва препарату _____ Характеристика морфологічних та тинкторіальних властивостей _____
---	--

Робота 3. Фарбування спор культури *Bacillus subtilis* за Ауеско та їх мікроскопія.

Проведіть фарбування спор за наступною схемою:

1. На нефіксований, але висушений на повітрі препарат налити 0,5 % розчин хлористоводневої кислоти та підігріти на полум'ї протягом 1-2 хвилин;
2. Злити залишки кислоти та промити водою;
3. Препарат висушити та зафіксувати у полум'ї спиртівки;
4. Надалі фарбувати за методом Циля-Нільсена;
5. За допомогою імерсійної олії дослідити препарат під мікроскопом та зарисувати побачене до зошита.

	Назва препарату _____ Характеристика морфологічних та тинкторіальних властивостей _____
--	--

Робота 4. Прижиттєва дослідження мікроорганізмів. Дослідження рухливості.

Приготування препарату роздавленої та висячої краплі.

Для дослідження форми та виявлення рухливості бактерії досліджують у живому стані за допомогою методів «роздавленої» та «висячої» краплі.

Метод роздавленої краплі:

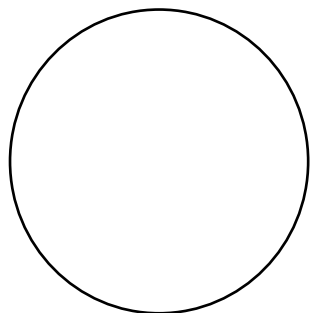
1. На знежирене предметне скло наносять краплю бульйонної культури (якщо культура вирощена на щільному середовищі – попередньо на предметне скло наносять краплю стерильної дистильованої води і перемішують) та покривають її покривним склом;
2. Покривне скло опустити таким чином, щоб не було пухирців повітря. Надлишок рідини забирають фільтрувальним папером (який відразу поміщають до дезінфікуючого розчину). Проводити мікроскопіювання із використанням об'єктиву 40х;

Метод висячої краплі:

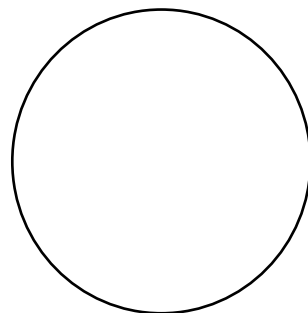
1. До центру покривного скла внести краплю бактеріальної зависі;
2. Краї предметного скла з лункою змастити вазеліном та притиснути до покривного скла таким чином, щоб крапля була посередині лунки. Швидким рухом перевернути отриману камеру;
3. Дослідити висячу краплю зі сторони покривного скла спочатку із об'єктивом 8х, потім – 40х.

Зарисуйте побачене:

Препарат «Роздавлена крапля»

Препарат «Висяча крапля»

Висновки: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Підпис чергового _____

Підпис викладача _____

<https://xn--80adi8aaufcj8j.xn--j1amh/testbase/group/8>